

Assetsheet Begraafplaatsen

Afbakening

Het beheer van de gemeentelijke begraafplaatsen is gesplitst in het administratieve beheer en het onderhoud van de openbare objecten op de begraafplaatsen. In deze assetsheet wordt specifiek het onderhoud beschreven. Hieronder valt het reguliere onderhoud, groot onderhoud en vervangen van objecten zoals bomen en beplanting, gazon, paden, bankjes, afvalbakken en watertappunten. De lichtmasten zijn uitgewerkt in de assetsheet openbare verlichting en vallen buiten de scope van deze assetsheet. Ook de aanwezige gebouwen vallen buiten de scope. Overige zaken die geregeld worden rondom begraafplaatsen zijn te lezen in het 'Beleids- en beheerplan begraafplaatsen 2022-2026' en de 'Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen' met de bijbehorende nadere regels.

Areaal

- Om inzicht te krijgen in het bestaande areaal is begin 2022 een nieuwe inventarisatie op alle begraafplaatsen uitgevoerd. De inventarisatie is verwerkt in het gemeentelijk beheersysteem.
- De gemeente Neder-Betuwe beheert in totaal zeven begraafplaatsen. Hiervan zijn er drie actief in gebruik. Dat wil zeggen dat hier nieuwe graven worden uitgegeven. Op drie andere begraafplaatsen wordt alleen nog begraven in eerder uitgegeven graven (bijzettingen). Op één begraafplaats wordt niet meer begraven. Dit is de begraafplaats achter de dijk bij de Dodewaardse kerk.
- Op de begraafplaatsen is er een breed scala aan beheerobjecten. De begraafplaatsen samen hebben een oppervlakte van circa 105.000 m².
- Van het totale oppervlakte is 54% in gebruik als groene ruimte. Het groen bestaat hoofdzakelijk uit gazon (43%), bosplantsoen (26%) en extensief gras (14%).
- Veel paden bestaan uit ongebonden verharding (91%). Op het voorplein en de parkeerplaatsen is vaak asfalt- en elementenverharding gebruikt om te zorgen dat deze langdurig stevig blijven.
- De hoofdingangen worden aangegeven met een toegangspoort. De begraafplaats bij de Hiense kerk tegen de Waalbandijk wordt aan de oost-, west- en zuidzijde begrensd door een hekwerk en stenen muur met een lengte van 152 meter.
- Verspreid over de begraafplaatsen staan diverse afvalbakken, zitbanken, palen, watertappunten, fietsenrekken en bebording. In totaal gaat het om 93 stuks meubilair.

Beheerobject	Discipline	Eenheid	Totaal
Bomen	Groen	stuks	481
Solitaire heester	Groen	stuks	48
Bosplantsoen	Groen	m ²	14.757
(Bodembedekkende) heesters	Groen	m ²	3.056
Hagen	Groen	m ²	5.127
Struikrozen	Groen	m ²	149
Vaste planten	Groen	m ²	812
Klimplanten	Groen	m ²	15
Gazon	Groen	m ²	24.023
Extensief gras	Groen	m ²	7.639
Braakliggend terrein	Groen	m ²	290
Overig	Groen	m ²	461
Gesloten verharding	Verharding	m ²	180
Elementen verharding	Verharding	m ²	4.060
Ongebonden verharding	Verharding	m ²	42.400
Kolken	Verharding	stuks	3
Gebouw	Gebouwen	m ²	1.684
Opslag	Gebouwen	stuks	3
Urnenmuur	Gebouwen	m ²	21
Poort	Meubilair	m ¹	44

Muur	Meubilair	m1	34
Hekwerk	Meubilair	m1	118
Trapleuning	Meubilair	m1	4
Afvalbak	Meubilair	stuks	32
Zitbank	Meubilair	stuks	27
Paal	Meubilair	stuks	13
Watertappunt	Meubilair	stuks	11
Informatie - of verkeersbord	Meubilair	stuks	7
Fietsenrek	Meubilair	stuks	3

Leeftijdsofbouw

- De aanlegjaren van de objecten op begraafplaatsen zijn niet geregistreerd.
- De gemeente Neder-Betuwe heeft zeven begraafplaatsen. Onder de eerste begraafplaatsen waren veel kerkhoven, vaak in combinatie met een kerk.
- De algemene begraafplaats aan de Dalwagenseweg in Opheusden is aangelegd in 1829. Van de andere zes begraafplaatsen is het precieze aanlegjaar niet bekend.

Kwaliteit

- Op basis van kennersoordeel zien de begraafplaatsen er netjes uit. De paden zijn goed onderhouden en het groen staat er verzorgd bij.
- Er zijn geen onderhoudsachterstanden bekend van de openbare ruimte waar de gemeente Neder-Betuwe verantwoordelijk voor is. Eventuele zaken en meldingen worden direct opgepakt door de aannemer.
- Voor de begraafplaatsen wordt kwaliteitsniveau A (Hoog) nagestreefd. Er wordt geen periodieke kwaliteitsschouw uitgevoerd.
- Conform het beleid uit IBOR past de gemeente Neder-Betuwe geen chemische onkruidbestrijding toe. Zonder de toepassing van onkruidbestrijdingsmiddelen zijn de verhardingen moeilijk te beheeren. Op sommige plekken is er op de halfverhardingspaden en grindvakken veel onkruidgroei. De paden en vakken die in de toekomst niet meer beheersbaar zijn, zullen worden omgevormd tot groenvak op plekken waar dit mogelijk is. Op plekken waar paden gewenst zijn moet een halfverhardingssoort gebruikt worden die beter onkruid resistent is.

Beleving en waardering

- De beleving en waardering van de begraafplaatsen is nooit gemeten. Ook niet in de uitgevoerde enquête over het beheer en inrichting van de openbare ruimte (december 2020).
- De begraafplaatsen zijn belangrijke plekken in de gemeente om overleden dierbaren een laatste rustplaats te geven, te herinneren en te gedenken. De begraafplaatsen hebben een eenvoudige indeling en zijn functioneel qua structuur en opzet.
- Het aantal klachten en meldingen is beperkt en gaan met name over onkruidgrassen op (half)verharding. Straatgras is één van die ongewenste soorten.

Kaders en ontwikkelingen

Het kader voor beleid en beheer van de begraafplaatsen wordt gevormd door landelijke wetgeving en de gemeentelijke beleidsplannen. In de onderstaande tabel zijn de relevante wet- en regelgeving opgesomd.

Wettelijke kaders
de Wet op de lijkbezorging
het Besluit op de lijkbezorging
de Wet ruimtelijke ordening
de Wet geluidshinder
de Wet milieubeheer
de Wet natuurbescherming
de Specifieke wettelijke verplichtingen van alle assets (o.a. groen, wegen, meubilair)

Gemeentelijke kaders
het Beleids- en beheerplan begraafplaatsen 2022-2026
de Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen 2022
de Nadere regels voor de gemeentelijke begraafplaatsen in de gemeente Neder-Betuwe
de Erfgoedverordening gemeente Neder-Betuwe 2017
het Beheerplan (onderhoud) gemeentelijke gebouwen 2018-2021
de Structuurvisie Neder-Betuwe 2018
het Aansluiten op de verschillende beleidsvelden in de openbare ruimte (o.a. IBOR-plan en assetsheets)

Beleidsdoelen en ambities

De begraafplaatsen in de gemeente Neder-Betuwe dragen bij aan meerdere beleidsdoelen en ambities.

Identiteit: de indeling van de begraafplaatsen is overzichtelijk maar wel voor iedere kern uniek.

Bruikbaarheid: er is voldoende capaciteit om te begraven en gedenken.

Uitstraling: de uitstraling van de begraafplaatsen is eenvoudig en rust. Deze uitstraling dient ook in de toekomst bewaard te blijven.

Veiligheid en gezondheid: de bezoekers voelen zich thuis en veilig in een groene omgeving.

Mobiliteit en bereikbaarheid: de begraafplaatsen zijn voor een ieder dagelijks toegankelijk en de graven zijn goed bereikbaar.

De volgende beleidsuitgangspunten zijn van toepassing:

- De gemeente Neder-Betuwe heeft een wettelijke taak om gelegenheid te bieden om te begraven. De hoofdfunctie is begraven en gedenken. De openbare ruimte dient hierop aan te sluiten.
- Er wordt een bijdrage geleverd aan het in stand houden van waardige, goed verzorgde en toegankelijke begraafplaatsen. De paden langs graven dienen toegankelijk te zijn voor (minder valide) mensen.
- De begraafplaatsen worden onderhouden op hoog niveau (A). De bomen worden in het kader van de reguliere zorgplicht onderhouden als dat nodig is.
- De begraafplaatsen vormen een integraal deel van de openbare ruimte en het landschap. De inrichting van de begraafplaatsen is over het algemeen praktisch en ruimtelijk.
- Op elke begraafplaats komen dezelfde onderdelen van inrichting voor, zoals een afsluitbare toegangspoor, begrenzend omheining/beplanting om de begraafplaats heen en laagblijvende beplantingsvormen.
- De aanwezige begraafplaatsen en historische graven en monumenten blijven behouden. Alleen zwaar verwaarloosde gedenktekens zonder grafrecht worden geheel of gedeeltelijk verwijderd. Dit gebeurt uitsluitend als het gedenkteken niet is vermeld op de lijst van historisch waardevolle gedenktekens, het te verwijderen onderdeel voor gevaarlijke situaties zorgt of een sterk negatieve invloed heeft op het beeld.
- De gemeente Neder-Betuwe beheert geen graven waar nog een rechthebbende voor is. Volgens de Wet op de lijkbezorging en de Beheersverordening is de gemeente Neder-Betuwe hier niet verantwoordelijk voor.
- Voor het beheer en onderhoud van de objecten op de begraafplaatsen wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de doelstellingen van de reguliere openbare ruimte o.a. het groen, water, wegen en meubilair, zoals ondergebracht in de verschillende assetsheets. Het onderhoud en de activiteiten die werkelijk horen bij begraven staan beschreven in het Beleids- en beheerplan begraafplaatsen 2022-2026.
- De voorwaarden en regels voor het beheer en gebruik van de begraafplaatsen zijn voor iedereen gelijk. Er wordt geen onderscheid gemaakt in religie.
- De begraafplaatsen zijn dagelijks toegankelijk vanaf 08:00 uur tot een half uur na zonsondergang.
- Er wordt tijdig ingespeeld op nieuwe inzichten in het beheer en gebruik van de begraafplaatsen. Denk bijvoorbeeld aan de groeiende behoefte aan urnenmuren. De gemeente Neder-Betuwe wil mensen deze gelegenheid waar dat kan bieden.
- De belangrijkste projecten in het kader van begraafplaatsen voor de komende tijd zijn de realisatie van een extra urnenmuur op de begraafplaats aan de Markstraat en de ontwikkeling van plekken om te vroeg geboren en overleden foetussen te begraven (foetushofjes) op drie begraafplaatsen. Daarnaast werken we aan de uitwerking van de motie van de raad over een beschermde status van graven van oud-KNIL-strijders. Deze onderwerpen worden nader uitgewerkt en op een later moment aan u voorgelegd.

Strategie

Het beheer en onderhoud van de begraafplaatsen vindt plaats op basis van beeldkwaliteit en afgesproken frequenties. De bijkomende werkzaamheden bij begravingen zijn hierin niet meegenomen. De werkzaamheden bestaan voor alle begraafplaatsen hoofdzakelijk uit:

- a) Het onderhouden van de groenvoorzieningen
 - Dunnen bosplantsoen
 - Snoeien randen bosplantsoen
 - Terugzetten (bodembedekkende) heesters
 - Snoeien randen en bovenzijde (bodembedekkende) heesters
 - Snoeien struikrozen
 - Bemesten plantvak struikrozen
 - Knippen van (blok) hagen
 - Bemesten bloembak of schaal
 - Planten van kruidachtigen
 - Watergeven bloembak of schaal
 - Verwijderen van kruidachtigen
 - Maaien gazon of grasvelden
 - Bijmaaien rondom obstakels en bomen
 - Afsteken of afsnijden van graskanten
 - Beheersen onkruid in beplanting
 - Beheersen grof en fijn zwerfafval in beplanting en op gazon
 - Verwijderen blad in beplanting en op gazon
 - Uitmaaïen nat en droog profiel watergang
- b) Het onderhouden van graven, begraven en het verwerken inclusief het assisteren bij begravingen
 - Schoonspuiten gedenktekens op de graven
 - Controleren graven op verzakkingen van gedenktekens
 - Aanvullen graven
 - Incidenteel schoonmaken graven
 - Controleren en plaatsen grafnummers
 - Controleren/inspecteren van de grafbedekking na plaatsing
 - Controleren onderhoud grafbedekking (door nabestaanden) en handhaving als niet is voldaan aan de geldende eisen
 - Schoonspuiten urnenmuren
 - Grond vervoeren, verwerken en egaliseren
 - Profileren van oppervlakken
 - Zaaïen grasmengsel
- c) Het onderhouden van bomen
 - Snoeien bomen
 - Opname en registreren van boomveiligheidskenmerken, inclusief uitgevoerd werk
 - Uitvoeren visuele inspectie
 - Uitvoeren nader onderzoek
- d) Het onderhouden van verharding
 - Egaliseren grind
 - Beheersen onkruid op open verharding
 - Beheersen onkruid rondom obstakels
 - Beheersen grof en fijn zwerfafval
 - Verwijderen blad
- e) Het onderhouden van meubilair
 - Legen afvalbak
 - Rechtzetten afvalbak
 - Beheersen natuurlijk aanslag op hekwerken, paaltjes, borden, banken en tafels
 - Controleren functionaliteit hekwerken en poorten
 - Afsluiten en aansluiten waterpunten

Vervanging

- Alle objecten en groenvoorzieningen hebben een bepaalde levensduur. Hiervoor gelden de afschrijvingstermijnen die in de financiële verordening staan. Deze afschrijvingstermijnen zijn terug te vinden op de verschillende assetsheets.
- Bij het begraafplaatsenbeheer worden de objecten en groenvoorzieningen vervangen wanneer ze op zijn om de kwaliteit van de begraafplaatsen op peil te houden. Alle objecten worden vervangen door een soortgelijk object.
- De vervangingsmaatregelen worden evenwichtig over de jaren verdeeld om piekbelastingen te voorkomen. De komende jaren is er geen grootschalige vervanging noodzakelijk/gepland.

Inspectie en monitoring

- De boomveiligheidscontrole vindt 1 keer per 3 jaar plaats. Bomen met een groter risicoprofiel worden jaarlijks bekeken.
- Door middel van steekproefsgewijze veldcontroles controleert de beheerder regelmatig of de aannemer zich houdt aan de in het bestek vastgelegde eisen en voorwaarden.

Uitbesteden en zelf doen

- De aannemer verzorgt het beheer en onderhoud van begraafplaatsen in Neder-Betuwe. Ook is hij verantwoordelijk voor het oplossen van gebreken en het afhandelen van klachten en meldingen.
- De gemeente Neder-Betuwe houdt toezicht op de uitvoering van het werk en zorgt voor de vervangingen op de begraafplaatsen.

Financiën

Voor de planperiode 2022-2025 staan de volgende financiële middelen op de begroting:

- Voor het beheer en onderhoud van alle begraafplaatsen is jaarlijks circa € 183.000 beschikbaar. De detailbegroting staat in de inschrijfstaat van het bestek genoemd.
- De aannemer heeft het totale onderhoud voor de jaren 2017 tot en met 2022 op zich genomen. Onlangs is het contract met 1 jaar verlengd tot en met 2023.
- In het Beleids- en beheerplan begraafplaatsen 2022-2026 is een uitvoeringsplan opgenomen met daarin maatregelen rondom begraven. Bijvoorbeeld het plaatsen van urnenmuren, extra onderhoud van gedenktekens, communicatieactiviteiten en de implementatie K2B-GIS koppeling. De gemeenteraad heeft hiervoor dekking verleend.
- De dotatie voorziening begraafplaatsen is bedoeld om de kosten voor met name groot onderhoud over de toekomstige jaren te verdelen. Deze voorziening wordt gevuld door een jaarlijkse toevoeging die de gemeente Neder-Betuwe ten laste brengt van de begraafplaatsexploitatie. De werkelijke kosten schommelen van jaar tot jaar.

Financiën	2022	2023	2024	2025
Beheer en onderhoud begraafplaatsen	€ 182.359	€ 182.859	€ 182.859	€ 182.859
Dotatie voorziening	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000

begraafplaatsen				
Overige (verbruiks)kosten	€ 7.705	€ 7.705	€ 7.705	€ 7.705
Totaal	€ 214.064	€ 214.564	€ 214.564	€ 214.564

Aandachtspunten

1. Belangrijk is om te kijken of de hoeveelheden in het bestek 2017 nog matchen met de huidige dataset. Verwacht wordt dat de bestekshoeveelheden moeten worden bijgesteld.
2. In de praktijk blijkt het moeilijk te zijn om onkruid in grind te verwijderen. Om het onderhoudswerk en de kosten beheersbaar te houden wordt er gezocht naar alternatieven en gekeken naar omvormingsmogelijkheden. Met de kosten voor deze aanpassingen is nog geen rekening gehouden.